

Musea/tentoonstellingen met rekenlinialen

Het verdiepen van een hobby

Een hobby bestaat niet alleen uit het verzamelen van attributen, doch ook uit het bekijken ervan in musea. Nu is het met het tentoonstellen van rekenlinialen in musea karig gesteld. Echte grote publiek toegankelijke tentoonstellingen zijn er eigenlijk niet. In het Techniek Museum Delft is jaren geleden een rekenlinialen tentoonstelling geweest (grotendeels door IJ. Schuitema opgezet) en de afgelopen tijd is er een rekenmachine tentoonstelling geweest, waarover Otto in de vorige MIR het een en ander heeft verteld.

Waar?

Op internet en via de Oughtred Society is informatie te vinden van musea met (meestal kleine) tentoonstellingen die speciaal aan rekenliniaal en rekenmachine gericht zijn.

Wat veel moeilijker te vinden is, zijn de musea die enkele losse exemplaren tentoonstellen. De laatste jaren heb ik tijdens vakanties de nodige musea bezocht en daarvan heb ik deels uit mijn geheugen en deels uit mijn aantekeningen gepoogd een samenvatting te maken, zodat u er wellicht een bezoekje aan kunt wijden als u in de buurt bent.

Mulhouse, Frankrijk

In Noord-Oost Frankrijk, in **Mulhouse** is een groot spoorwegmuseum: Musée Français du Chemin de Fer, Rue Alfred de Glehn 2. Het complex bestaat uit een aantal imposante hallen, geheel gevuld met oude treinstellen en locomotieven. Het museum is zondermeer de moeite waard om te bezoeken. Langs de wanden van de hallen zijn vitrinekasten aangebracht waar allerlei attributen in liggen betreffende de spoorwegen. Ik herinner me dat er enkele speciale rekenlinialen en slide charts voor spoorrails lagen. Een foto van de vitrine is bijgevoegd, waarop ook nog een passerdoos, een rekenmachine, en een Curta te zien zijn. Overigens zijn er in Mulhouse nog een aantal interessante musea te bezoeken, gespecialiseerd in oude auto's, brandweervagens, elektrische apparatuur, behang en ceramiek.

Huis van Metallurgie in Luik, België

Afgelopen zomer kwam ik langs Luik in oost België en heb ik de historische musea met hun cultuur links laten liggen. Doch ik heb wel het **Huis van de Metallurgie en Industrie** aldaar bezocht. Het is ondergebracht in een oude fabriek waar men witblik maakte en grenst aan een momenteel kaal gebied, waar grootse plannen zijn voor nieuwbouw. Er staan zoals in elk museum de nodige oude apparaten op het

Het is mij wel opgevallen, dat er toch de nodige musea zijn, waar tussen de attributen van een tentoonstelling over een speciaal onderwerp een paar rekenlinialen verdwaald liggen. Het zijn er meestal maar een paar, voorzien van een summiere toelichting, doch het aardige ervan is, dat er af en toe zeer bijzondere exemplaren tussen liggen. Niet alleen bijzondere in het kader van een weinig voorkomend exemplaar, doch veel meer in het kader van de speciale toepassing.

Musea die echt aandacht schenken aan rekenlinialen en rekenmachines zijn oa:

- Nixdorf museum in Paderborn
- Technische museum in Munchen
- Whipple museum in Cambridge

En dan houdt het voor zover ik weet echt op. Er zijn meerdere musea die 'terloops' een of meer rekenlinialen tentoonstellen. Hierna voorbeelden die ik heb gezien.

gebied van smederij, aardolie, zink, staal en electro. Om zink, dat in deze streek gemaakt werd, te promoten heeft men Napoleon een zinken reisbadkuip geschonken, die men inmiddels weer heeft weten te bemachtigen en tentoon is gesteld. In het algemeen is er de nodige toelichting bij, doch het geheel is rommelig. De grootste verrassing is dat men onlangs van de Luikse Universiteit hun hele collectie

gekregen heeft van rekenlinialen, rekenmachines en computers. Hier heeft iets plaats gevonden wat zich momenteel in Nederland ook voordoet. De universiteitsverzamelingen worden verpatst want er zijn geen budgetten meer om ze te beheren. Het is treurig dat zo iets gebeurd, doch hier kun je zien hoe een museum er vervolgens mee omgaat. De machines zijn schots en scheef op de eerste verdieping neergezet, zonder fatsoenlijke toelichting. Een deel ervan ligt zelfs gestapeld – om een net woord te

gebruiken – op de grond. De rekken ernaast zijn halfleeg. Het doet pijn te zien hoe men ermee omgaat, terwijl er wel een aantal bijzondere machines tussen staan. Zo is er een zeldzame tabelleermachine van Hermann Hollerith (1886), waarvan er van dit type maar 3 in de wereld zouden bestaan. Deze machine gebruikte ponskaarten. Op de bijgaande foto's kunt u de droefenis zien. Desondanks kan ik aanraden er een kijkje te nemen.

Rommelige ruimte met rekenmachines op een hoop

Er staan wel bijzondere machines tussen, waaronder de Hollerith in het midden

Textiel museum in Vervier, België

In Vervier in de oude binnenstad, is een textiel museum dat eveneens in een oud fabriekscomplex is ondergebracht. Hier heeft men de voorgevel laten staan en er een nieuw gebouw achter gebouwd in de oude stijl. Het ziet er in elk geval beter uit. Dit museum is zeker de moeite waard, alleen al door de manier waarop men de ontwikkelingen in textiel door de eeuwen heen laat zien. Helemaal op het einde is er een vitrine met een tweetal rekenlinialen erin die gebruikt werden in de textielindustrie. De ene is een ronde en heeft op het hoesje:

'Houget, Duesberg Bosson' staan en eronder 'Vervier Belgique'. Op de schijf zelf staat: 'Atelier Houget, Duesberg Bosson S.A.' en middenin 'Systeme M. Defraigne, Bruxelles 15'. De tweede is een trekmeter om de strekte van draden te meten. Daar hoort een latje bij zonder looper, waarop de relatie tussen de diverse eenheden staat aangegeven. Het zijn een viertal schalen met de omschrijving: metrl. cotton franc, engl cot, engl lin. Ook hier staat het woord 'denier' op, alsmede 'M. Defraigne' en 'Houget, Duesberg Bosson'

Apparaat om de treksterkte van een draad te meten en met het schaallatje om te rekenen.

U zult ongetwijfeld ook eenzame rekenlinialen in Musea ontdekt hebben tijdens uw vakanties. Laat het weten en we kunnen er een lijst van maken, zodat u uw vakantie erom heen kunt plannen.